

27.09.2015 г. / 17:13:10

Вяра

25.12 по еретическия, †12 декември по църковния календар - Свети Спиридон, епископ Тримитунтски чудотворец

Житие на светия наш отец Спиридон Тримитунтски († ок. 348 г.)

*Свети Спиридон, епископ
Тримитунтски. Стара
сръбска стенопис*

Родина на дивния Спиридон бил остров Кипър. Син на прости хора, той и сам бил простодушен, смирен и добродетелен. От детските си години бил пастир, а когато станал пълнолетен, се оженил и имал деца. Той водел чист и богоугоден живот, подражавайки на Давид в кротостта, на Иаков в сърдечната простота и на Авраам - в любовта към странниците. Той живял за кратко в съпружество и когато

жена му починала, още по-безпрепятствено и усърдно започнал да служи на Бога с добри дела, като давал всичко, което имал, за да посреща странници и да храни бедните. Живеейки така в света, той благоугодил на Бога и се удостоил с дара на чудотворството - изцелявал неизлечими болести и с една дума прогонвал бесовете. Заради това бил поставен за епископ на град Тримитунт при царуването на император Константин Велики и на сина му Констанций*. И на епископската катедра той продължавал да върши големи чудеса.

* Константин Велики царувал в западната половина на Римската империя от 306 г. и бил пълновластен владетел на цялата империя от 324 до 337 г. Император Констанций, неговият син, царувал на Изток от 337 г. и самостоятелно в двете половини на империята от 353 до 361 г. Бел.ред.

Веднъж на остров Кипър имало страшна суша, настъпил глад и мор и загинали много хора. Небето се заключило и само втори Илия или подобен на него можел да го отвори със своята молитва (3Царств. 17). Такъв се оказал свети Спиридон, който виждал бедствието, застигнало народа, и бащински скърбял за загиващите от глад. Той се обърнал с усърдна молитва към Бога и небето веднага се покрило с облаци. Излял се обилен дъжд, който не спирал няколко дни. Светият се помолил отново и небесата се прояснили. Земята била напоена обилно, нивите дали богата реколта, градините и лозята се отрупали с плод и по молитвите на Божия угодник след глада настъпило голямо изобилие. Но след няколко години заради греховете на хората по Божие допущение страната отново била застигната от глад и богатите търговци на хляб се радвали на поскъпването му, защото се запасили със зърно, събрано през плодородните години. Те отворили житниците си и започнали да продават на висока цена. В Тримитунт имало един търговец, който страдал от ненаситна алчност за пари и неуголима

страст към наслажденията. Той закупил от различни места много зърно и го докарал с кораби в Тримитунт, но не пожелал да го продава на цената, която по това време се задържала в града. Събрал го в складове, изчаквайки да се увеличи гладът, за да го продаде по-скъпо и да получи голяма печалба. Когато гладът станал почти всеобщ и се усилвал от ден на ден, той започнал да продава зърното си на най-висока цена. Веднъж при него дошъл един беден човек, който се кланял унижено и със сълзи го молел да му окаже милост - да му даде малко хляб, за да не умре от глад заедно с жената и децата си. Но немилосърдният и алчен богаташ не пожелал да стори това и казал:

- Иди и донеси пари - тогава ще купиш каквото поискаш.

Беднякът, изнемогвайки от глад, отишъл при свети Спиридон и с плач му разказал за сиромашията си и за безсърдечието на богатия.

- Не плачи - казал му светецът. - Иди си у дома, защото Светият Дух ми казва, че на сутринта къщата ти ще е пълна с хляб, а богатият ще те моли сам и ще ти го дава даром.

Човекът въздъхнал и си тръгнал. Щом настъпила нощта, по Божието повеление завалял силен дъжд, който наводнил житниците на сребролюбеца и водата отнесла цялото му зърно. Заедно с домашните си той тичал из целия град и умолявал всички да му помогнат, за да не се превърне от богаташ в най-последен бедняк. А бедните хора, като видели зърното, разпиляно по пътя от потоците, започнали да го събират. Събрал си в излишък и онзи бедняк. А богатият видял явното Божие наказание и започнал да го умолява да вземе даром толкова, колкото пожелае.

Така Бог наказал богаташа заради немилосърдието му и по пророчеството на светеца избавил бедния от глад и нищета.

Един земеделец, познат на свети Спиридон, по време на глада отишъл при същия богаташ с молба да му даде на заем зърно, за да се изхрани, като обещавал да му го върне с лихва, когато дойде време за жътва. Освен разрушените от дъжда житници, богатият имал и други, пълни с хляб, но тъй като не си взел поука от първата си загуба и не се излекувал от скъперничеството, той се показал немилосърден и към този бедняк и дори не пожелал да го изслуша.

- Без пари - казал той - няма да получиш от мен и зрънце.

Бедният земеделец заплакал, отишъл при Божия светител Спиридон и му разказал за нещастията си. Светителят го утешил и го отпратил, а на сутринта сам отишъл при него и му занесъл цяла купчина злато. Откъде взел златото, ще разкажем по-късно. Той го дал на земеделеца и казал:

- Брате, отнеси го на онзи търговец и му го дай като залог, за да ти даде на заем толкова пшеница, колкото ти трябва за препитание. Когато дойде време да се събира реколтата и имаш излишък на зърно, изкупи залога и го донеси отново при мен.

Човекът взел златото от светителските ръце и побързал към дома на богаташа. Користолубецът се зарадвал и веднага му дал толкова зърно, колкото му било нужно. После гладът отминал, реколтата била добра и след жътвата земеделецът веднага върнал с лихва заема, откупил залога си и с благодарност го отнесъл на свети Спиридон. Светият взел златото и отишъл заедно със земеделеца в градината си.

- Да идем, брате - казал той, - и заедно да върнем на Онзи, Който така щедро ни зае.

Сложил златото край оградата, вдигнал очи към небето и възкликнал:

- Господи, Иисусе Христе, Който със Своята воля всичко съзиждаш и претворяваш! Пред очите на египетския цар Ти превърна Моисеевия жезъл в змия (Изх. 7:10). Заповядай и на това злато, което направи от твар, отново да приеме първоначалния си вид. Тогава и този човек ще узнае как се грижиш за нас и на дело ще научи казаното в Свещеното Писание: "Господ върши всичко, що иска" (Пс. 134:6)!

Докато се молел така, златото изведнъж се размърдало и се превърнало в змия. Така отначало по молитвите на светеца тя била превърната в злато, а после по същия чуден начин отново станала змия. Като видял това, земеделецът затреперил от страх, паднал на земята и заявил, че не е достоен за толкова дивно благодеяние. После змията се скрила в дупката си, а изпълненият с благодарност земеделец се върнал вкъщи, изумявайки се на величието на чудото, сътворено от Бога по молитвите на светия.

Един добродетелен мъж, приятел на светеца, поради завистта на зли хора бил наклеветен пред градския съдия и затворен в тъмница, а после без вина бил осъден на смърт. Като научил за това, блаженият Спиридон отишъл да избави приятеля си от незаслуженото наказание. По това време в страната имало наводнение и потокът по пътя му се препълнил с вода, излязъл от бреговете си и станал непроходим. Чудотворецът си спомнил как Иисус Навин с ковчега на завета преминал по сухо Йордан (Иис. Нав. 3:14-17) и вярвайки в Божието всемогъщество, заповядал на потока като на слуга:

- Спри! Така ти повелява Владиката на света, за да мога да премина и да бъде спасен човекът, заради когото бързам.

Щом казал това, потокът веднага спрял и се отворил път не само за светеца, но и за всички, които вървели с него. Свидетелите на чудото побързали при съдията и го известили за идването на светеца и за сътвореното от него чудо. Съдията

веднага освободил осъдения и го предал невредим на свети Спиридон.

Преподобният виждал и тайните грехове на хората. Веднъж, докато си почивал от пътуването в дома на един страннолюбец, някаква жена, която пребивавала в незаконно съжителство, пожелала по местния обичай да умие нозете му. Но той узнал греха ѝ и наредил да не се докосва до него. Светият казал така не защото се гнусял от грешницата и я отхвърлял: нима е можел да се гнуси от грешниците ученикът на Господа, Който ял и пил с митари и грешници (Мат. 9:11)? Не, той искал да накара жената да си спомни прегрешенията си и да се засрами от нечистите си помисли и дела. И когато тя продължила настойчиво да се старае да умие нозете му, светият, желаейки да я избави от гибел, я изобличил с любов и кротост, напомнил ѝ за греховете и я подтиквал да се покае. Жената се ужасила и удивила, че най-тайните ѝ деяния и помисли не останали скрити от очите на Божия човек. Обзел я срам и със съкрушено сърце паднала в нозете на светеца, умила ги не с вода, а със сълзи, и сама си признала греховете, в които била изобличена. Тя постъпила както някога блудницата в Евангелието, а светецът, подражавайки на Господа, милостиво ѝ казал:

- Прощават ти се греховете. Ето, ти оздравя; недей греши вече (Лук. 7:48; Иоан. 5:14).

Оттогава жената се изправила и послужила за полезен пример на мнозина.

Досега разказвахме за чудесата, които извършил свети Спиридон, сега трябва да опишем и ревността му за православната вяра.

При царуването на първия християнски император Константин Велики, през 325 г. от Р. Хр., в Никея се състоял I

Вселенски събор за изповядването на Сина Божий за Единосъщен с Отца и за низвергването на еретика Арий, който нечестиво наричал Божия Син твар, а не Творец на всичко. Богохулството на Арий поддържали епископите на влиятелни тогава църкви - Евсевий Никомидийски, Марис Халкидонски, Теогний Никейски и други. А поборници за православието били украсени с живота си и учението си мъже: великият между светиите Александър, тогава още презвитер и заместник на свети Митрофан, Цариградския патриарх*, който бил болен и поради това не присъствал на събора, и славният Атанасий**, още неукрасен с презвитерски сан и преминаващ дяконско служение в александрийската църква. Тези двама отци възбуждали особеното негодувание и завист на еретиците с това, че превъзхождали мнозина в разбирането на истините на вярата, без още да са почетени с епископска чест.

** Свети Митрофан бил Константинополски патриарх от 315 до 325 г. Приемникът му свети Александър заемал катедрата от 325 до 340 г. Бел. ред.*

*** Свети Атанасий Велики, епископ Александрийски - ревностен и велик защитник на вярата по време на арианските смутове, наречен "отец на православието". На Първия Вселенски събор той водел спор с арианите все още в дяконски сан.*

С тях бил и свети Спиридон и пребиваващата в него благодат била по-полезна и по-силна за увещаването на еретиците, отколкото словата, доказателствата и красноречието на мнозина други. С позволението на царя на събора присъствали и гръцки мъдреци, наричащи се перипатетици*. Най-мъдрият от тях се притекъл на помощ на Арий и се превъзнасял с изкусната си реч, като се опитвал да осмее православно учение.

** Перипатетиците били последователи на философията*

на Аристотел. Тази школа се появила в края на IV в. пр. Р. Хр. и съществувала около осем века. Впоследствие имала последователи и сред някои от християните, които по този начин отпаднали от спасителното изповедание на вярата.

Подобен на тях е и първият назначен лично от султана цариградски патриарх Генадий Схоларий, който е бил голям почитател на Аристотел и е написал множество трудове с езическа философия. Днес Схоларий считан за "свят" от съвременните икуменически "официални" църкви - факт, който сам по себе си ясно говори за духовното им погребелно еретическо състояние. Школата на перипатетиците получила името си от това, че нейният основател Теофраст ѝ дарил градина с олтар и покрити коридори (περίπατοι). Бел.ред.

Блаженият Спиридон, който познавал само Иисуса Христа, "и то Иисуса Христа разпнат" (Ср. 1Кор. 2:2), молел светите отци да му позволят да влезе в спор с него. А те не му позволявали, защото не бил обучен в науките и изобщо не познавал гръцката мъдрост. Но светият знаел каква сила има премъдростта свихе и колко немошна е пред нея човешката мъдрост. Той се обърнал към мъдреца и казал:

- Философе! В името на Иисуса Христа, чуй това, което ще ти кажа.

Философът се съгласил да го изслуша и светият започнал беседата си.

- Един е Бог - казал той, - сътворил небето и земята, създал от прах човека и устроил всичко останало, видимо и невидимо, със Своето Слово и Дух. И ние вярваме, че Словото е Син Божий и Бог, Който, смилил се над нас, заблудените, се родил от Девата, живял с хората, пострадал и умрял заради нашето

спасение, а после възкръснал и възкресил със Себе си и целия човешки род. Ние очакваме, че Той ще дойде да съди всички нас с праведен съд и на всеки ще въздаде според делата му. Вярваме, че Той е единосъщен с Отца и е равен на Него по власт и чест... Така изповядваме ние и не се стараем да изследваме тези тайни с любопитен ум. И ти не се осмелявай да изследваш как е възможно това, защото то е непостижимо за ума ти и далеч надхвърля всяко човешко знание.

Светият помълчал малко и попитал:

- Не си ли представяш и ти всичко по този начин?

Но философът мълчал, като че никога не бил участвал в прения. Той не можел да възрази нищо против думите на светия, в които се усещала някаква Божествена сила в изпълнение на казаното в Свещеното Писание: “защото царството Божие е не в думи, а в сила” (1Кор. 4:20). Накрая той промълвил:

- И аз смятам, че всичко е наистина така, както ти казваш.

Старецът казал:

- Тогава ела и вземи страната на светата вяра.

Философът се обърнал към приятелите и учениците си и заявил:

- Чуйте! Докато спорът с мен се водеше чрез доказателства, аз им противопоставях други и с изкуството си да водя спор отразявах всичко, което се изтъкваше. Но когато вместо доводи на разума, от устата на този старец излезе някаква особена сила, доказателствата станаха безсилни пред нея, защото човек не може да се противи на Бога. Ако някой от вас мисли като мен, нека да повярва в Христа и заедно с мен да последва светия старец, чрез чиито уста говореше Сам Бог.

И той приел православната християнска вяра и се радвал, че в пренията бил победен от светия за своя собствена полза. Радвали се и всички православни, а еретиците били посрамени.

След края на събора, на който Арий бил осъден и отлъчен, всички участници и свети Спиридон се разотишли. По това време починала дъщеря му Ирина. Тя прекарала времето на своята цветуща младост в чистотата на девството, така че се удостоила с Небесното Царство. При светеца дошла една жена и с плач разказала как дала на дъщеря му Ирина някои златни украшения за съхранение, но тъй като тя починала, никой не знае къде са. Светият ги търсел по цялата къща, но не ги намирал. Трогнат от сълзите на жената, заедно с домашните си той застанал пред гроба на дъщеря си и се обърнал към нея като към жива:

- Дъще моя Ирина! Къде са украшенията, които ти бяха поверени за съхранение?

Сякаш пробудена от дълбок сън, тя отговорила:

- Господине мой! Скрих ги в дома на това и това място.

И посочила мястото.

Тогава светецът казал:

- Сега спи, дъще моя, докато Господ не те събуди за всеобщото възкресение.

Всички присъстващи при вида на това дивно чудо били обзети от страх. А светият намерил на посоченото място скритите украшения и ги върнал на жената.

След смъртта на Константин Велики империята му се разделила на две части. В източната половина управлявал по-големият му син Констанций. Докато бил в Антиохия, той се

разболял тежко и лекарите не могли да го изцелят. Тогава царят с усърдна молитва се обърнал към Бога, Всемогъщия целител на душите и телата. През нощта във видение той видял ангел, който му показал цял сонм епископи и сред тях двама, които очевидно били началници и водачи на останалите. При това ангелът казал на царя, че само те могат да изцелят болестта му. Когато се събудил и започнал да размишлява за видяното, той не могъл да се сети кои са тези двама мъже. Имената им останали неизвестни за него, а освен това единият от тях тогава още не бил епископ. Дълго време царят бил в недоумение и накрая по нечий добър съвет събрал всички епископи от околните градове и търсел между тях мъжете, които видял във видението, но не ги намирал. Тогава той свикал и други епископи, от по-отдалечени области, но и сред тях не ги намерил. Накрая заповядал да се съберат епископите от цялата империя. Царската заповед, или по-точно молба, достигнала остров Кипър и до град Тримитунт, където епископ бил свети Спиридон. Бог вече му бил открил намерението на царя и той се отправил при него със своя ученик Трифилий*, заедно с когото се явил във видението. Тогава свети Трифилий още не бил епископ.

** Трифилий, впоследствие епископ Левкусийски, е причислен към лика на светите, паметта му се чества на 26.06 по светския - 13 юни по църковния календар. Бел.ред.*

Щом пристигнали в Антиохия, те отишли в царския дворец. Свети Спиридон бил облечен в бедни дрехи, в ръцете си държал тояга от палмово дърво, на главата имал шапка, а на гърдите - малък глинен съд, в каквито жителите на Иерусалим имали обичай да носят елей от светия Кръст. Когато светият в този вид влязъл в двореца, един богато облечен велможа го сметнал за просяк, присмял му се, не му позволил да влезе и го ударил по страната. Но преподобният по своето незлобие и помнейки думите на Господа (Мат. 5:39), обърнал и другата си

страна. Велможата разбрал, че пред него стои епископ, осъзнал греха си, смирено помолил за прошка и я получил.

Едва светият влязъл в покоите, и царят веднага го познал, защото точно в такъв образ го видял във видението. Констанций станал, приближил се до него, поклонил му се и със сълзи започнал да проси молитвите му към Бога за изцеление от болестта. Светият докоснал главата на царя, а той веднага оздравял и много се радвал на изцелението си, получено по молитвите на светеца. Царят му оказвал всякакви почести и с радост прекарал с него целия ден, показвайки голямо уважение към добрия лекар.

През това време Трифилий бил поразен от царското великолепие, красотата на двореца, множеството велможи, които стояли пред златния царски трон, от изкусното държане на слугите, облечени в светли одежди. Свети Спиридон му казал:

- На какво се учудваш, брате? Нима величието и славата правят царя по-праведен от другите? Нима царят не умира, както последния просяк, и не бива погребан? Няма ли и той заедно с другите да застане пред Страшния Съдия? Защо предпочиташ преходното пред неизменното и се дивиш на нищожното, когато следва да се стремим към невещественото и вечното и да обичаме само неувяхващата небесна слава?

Преподобният поучавал много и самия цар, за да помни Божието благодеяние и да бъде благ към поданиците си, милосърден към съгрешаващите, благосклонен към умоляващите, щедър към просещите, да бъде за всеки любящ и добър отец, защото онзи, който не управлява така, трябва да бъде наречен не цар, а по-скоро мъчител. Накрая му заповядал строго да пази правилата на благочестието и да отбягва всичко, противно на Божията Църква*.

** Трябва да се отбележи, че император Констанций се отнасял благосклонно към еретиците ариани. Бел.ред.*

Царят искал да благодари на светеца за изцелението по неговите молитви и му предлагал много злато, но той отказал да го приеме и казал:

- Не подобава, царю, да отплащаш с омраза за любовта, защото това, което направих за тебе, е любов. Нима не е любов това, че оставих дома си, изминах толкова път по море, претърпях жесток студ и вятър? А ти ми предлагаш да взема като отплата злато, което е причина за всяко зло и лесно погубва всяка правда.

Така говорел светият и не желаел да вземе нищо. Настойчивите увещания на царя го убедили да приеме златото, но не и да го задържи при себе си, защото той веднага го раздал на бедните.

Освен това по увещанията на светеца император Констанций освободил от данъци свещениците, дяконите и всички клирици и църковни служители, като разсъдил, че не подобава служителите на Безсмъртния Цар да плащат данък на смъртния владетел.

Когато се разделил с царя и тръгнал обратно към дома, по пътя светият бил приет в дома на един христолобец. Тук при него дошла една жена езичница, която не знаела гръцки. Тя донесла мъртвия си син и плачейки горчиво, го положила в нозете на светия. Никой не знаел нейния език, но сълзите ѝ ясно говорили, че умолява светеца да възкреси мъртвото дете. Избягвайки суетната слава, той отначало отказвал да извърши това чудо. И все пак, победен от горчивите ридания на майката и по своето милосърдие, той попитал дякона си Артемидот:

- Какво да правим, брате?

- Защо питаш мене, отче? - отговорил дяконът. - Какво друго трябва да сториш, освен да призовеш Христа - Подателя на живота, Който много пъти е изпълнявал молитвите ти? Ти изцели царя, нима ще отхвърлиш нищите и нещастните?

Подтикван още повече към милосърдие от този добър съвет, светителят се просълзил, преклонил колена и се обърнал към Господа с топла молитва. И Господ, Който чрез Илия и Елисей възвърнал живота на синовете на сарептската вдовица и на сонамката (3 Царств. 17:21; 4 Царств. 4:35), чул и неговата молитва и върнал духа на живота в езическия младенец, който оживял и веднага заплакал. Щом видяла детето си живо, майката от радост паднала мъртва, защото не само тежката болест и сърдечната мъка убиват човека - понякога същото прави и голямата радост. След радостта от възкресяването на младенеца присъстващите били връхлетени от неочаквана печал и сълзи.

Тогава светият отново попитал дякона:

- Какво да правим?

Дяконът повторил съвета си и светият отново прибягнал към молитвата. Той вдигнал очи към небето и възнесъл ума си към Бога, като се молел на Вдъхващия живот в мъртвите и Променящия всичко с едно Свое пожелание. После казал на умрялата:

- Възкръсни и стани!

Тя станала като пробудена от сън и взела живия си син на ръце.

Светият забранил на жената и на всички присъстващи да разказват за чудото на когото и да било. Но след кончината на

светеца дякон Артемидот не пожелал да утаи величието и силата на Бога, явени чрез великия Му угодник Спиридон, и разказал на вярващите за всичко, което станало.

Когато светецът се завърнал вкъщи, при него дошъл един човек, който искал да купи сто кози от неговото стадо. Блаженият му заповядал да остави уговорената сума и после да вземе купеното. Но той оставил пари за деветдесет и девет кози и скрил парите за една, като си мислел, че това няма да стане известно на светия, който поради сърдечната си простота бил напълно чужд на всякакви житейски грижи. Двамата отишли в кошарата и светителят заповядал на купувача да вземе толкова кози, за колкото е платил. Човекът отделил сто и ги изкарал зад оградата. Но една от тях като умна и добра рабиня, знаеща, че не е продадена от господаря си, се върнала обратно. Купувачът я хванал и я задърпал след себе си, но тя се отскубнала и отново влязла в кошарата. Така три пъти тя бягала от него, той я отвеждал със сила и накрая я метнал на раменете си. Козата блеела високо, опитвала се да се освободи и го бодяла с рогата си, а присъстващите се чудели на ставащото. Свети Спиридон разбрал причината за това, но като не желаел пред всички да изобличи нечестния купувач, тихо му казал:

- Сине мой, сигурно не напразно животното прави така, като не желае да бъде отведено от тебе. Не си ли скрил цената му? Може би затова се отскубва от твоите ръце и бяга в кошарата?

Купувачът се засрамил, признал греха си и помолил за прошка. После дал парите и взел козата, а тя сама кротко тръгнала пред своя нов стопанин.

На остров Кипър имало едно село, наречено Еритра. Когато отишъл там по някаква работа, свети Спиридон влязъл в църквата и заповядал на дякона да възнесе кратка молитва: светият бил уморен от дългия път, времето било по жътва и

слънцето пекло немилостиво. Но дяконът започнал бавно да изпълнява заповяданото, нарочно проточил молитвата и с някаква гордост възгласявал и пеел, явно превъзнасяйки се с гласа си. Светият го погледнал гневно и макар да бил добър по природа, с укор казал: "Замълчи!" Дяконът веднага онемял. Той се лишил не само от глас, но и от дар слово. Всички присъстващи усетили страх. Вестта за това бързо се разпространила из селото, жителите дошли да видят чудото и изпаднали в ужас. Дяконът паднал в нозете на светителя и със знаци го умолявал да развърже езика му. За същото молили и неговите приятели и роднини. Светият не изпълнил веднага молбата им, защото бил строг към гордите и тщеславните, но накрая простил провинилия се, развързал езика му и му върнал способността да говори. Той обаче запечатал върху него следа от наказанието, като за цял живот го оставил да говори неясно и да заеква, за да не се гордее с гласа си и да не се хвали със словото си.

Веднъж свети Спиридон влязъл в църквата в своя град на вечерня. Случило се, че тогава там нямало никой, освен свещенослужителите. Но въпреки това той заповядал за запалят светилниците и много свещи и сам застанал пред олтара в духовно умиление. В определеното време той провъзгласил: "Мир на всички", но нямало хора, които да отвърнат на благопожеланието на светителя. И изведнъж отгоре се чули множество гласове, които възгласявали: "и на твоя дух". Този хор бил голям, строен и по-сладкогласен от всякакво пение на човеци. Дяконът изпаднал в ужас, чувайки след всяка ектения, която произнасял, някакво дивно пение от небесата: "Господи, помилуй". Чули го дори хора, които се намирили далеч от църквата и мнозина побързали да отидат там. Когато се приближавали към църквата, чудното пение все повече изпълвало слуха им и услаждало сърцата им. Но когато влезли вътре, не видели никого, освен светителя и неколцина

църковни служители, и вече не чували небесната песен, от което изпаднали в голямо изумление.

Друг път, когато светият пак стоял в църквата на вечерня, в светилника не достигал елей и огънят започнал да угасва. Светецът скърбял, защото се опасявал, че когато угасне светилникът, ще прекъсне и църковното пение и обичайното църковно правило няма да бъде изпълнено. Но Бог, Който изпълнява желанията на онези, които Му се боят, заповядал на светилника да се препълни с елей, както някога съдът на вдовицата в дните на пророк Елисей (4 Царств. 4:2-6). Служителите донесли съдовете и по чуден начин ги напълнили с елея. Този веществен елей явно показвал изобилната Божия благодат, с която бил преизпълнен свети Спиридон и с която напоявал словесното си стадо.

Веднъж той пристигнал по работа в град Кирина заедно с ученика си Трифилий, който по това време вече бил епископ Левкусийски. Когато преминавали планината Пентадактил и местността Паримна, която се славела с красотата и богатата си растителност, Трифилий се прелъстил от мястото и пожелал да придобие за своята църква някакво имение в местността. Той дълго размишлявал за това в себе си, но мислите му не останали скрити от прозорливите духовни очи на великия отец, който му казал:

- Трифилие, защо постоянно мислиш за суетното и пожелаваш имения и градини, които всъщност нямат никаква цена? Само привидно те изглеждат нещо съществено и с призрачната си ценност възбуждат в сърцата на хората желанието да ги притежават. Нашето неотемно съкровище е на небесата (1 Петр. 1:4), ние имаме жилище неръкотворно (2Кор. 5:1) - към тях се стреми и на тях се наслаждавай чрез богомислие. Те не могат да преминават от едни ръце в други и този, който веднъж стане техен притежател, получава

наследство, от което вече никога не ще се лиши.

Тези думи донесли на Трифилий голяма полза и впоследствие заради истинския си християнски живот подобно на апостол Павел той станал избран Христов съсъд и се сподобил с безброй дарове от Бога.

Така свети Спиридон, сам бидейки добродетелен, насочвал към добродетелта и други, и онези, които следвали увещанията и наставленията му, получили голяма полза, а отхвърлящите ги бивали застигани от лош край, както се вижда от следния случай.

Един търговец от Тримитунт заминал по море да търгува в чужда страна и останал там цяла година. По това време жена му извършила прелюбодеяние и заченала. Когато се върнал вкъщи, търговецът видял жена си непразна и разбрал, че в негово отсъствие е прелюбодействала. Той се разярил, започнал да я бие и искал да я прогони от дома си, а после отишъл и разказал за всичко на Божия светител Спиридон. Съкрушавайки се душевно за греха на жената и голямата скръб на мъжа, той призовал жената и без да я пита дали наистина е съгрешила, защото за това свидетелствала бременността ѝ, направо казал:

- Защо оскверни ложето на съпруга си и опозори дома му?

Но жената била изгубила всякакъв срам и се осмелила явно да излъже, че е заченала не от някой друг, а от мъжа си. Присъстващите възнегодували още повече заради тая лъжа, отколкото за прелюбодеянието, и ѝ казали:

- Защо уверяваш, че си заченала от мъжа си, когато той не е бил вкъщи дванадесет месеца? Нима може плодът да остава в утробата дванадесет и повече месеци?

Но жената настоявала на своето и твърдяла, че заченатото

дете очаквало завръщането на баща си, за да се роди при него. Тя отстоявала своите лъжи и спорела с всички, вдигала шум и викала, че са я наклеветили и обидили. Тогава свети Спиридон, желяейки да я доведе до разкаяние, кротко ѝ казал:

- Жено! Ти падна в голям грях - голямо трябва да е и покаянието ти, защото все пак имаш надежда за спасение: няма грях, който да надвишава Божието милосърдие. Виждам, че прелюбодеянието те е довело до отчаяние, а отчаянието - до безсрамие, и би било справедливо да понесеш достойно и бързо наказание. Но все пак, като ти оставям време да се покаеш, пред всички ти заявявам, че плодът няма да излезе от утробата ти, докато не кажеш истината, без да прикриваш с лъжа онова, което може да види и слепец.

Думите на светеца скоро се сбъднали. Когато дошло време жената да ражда, тя била настигната от болест, която ѝ причинявала страшни мъки и задържала плода в утробата ѝ. Но ожесточена, тя не искала да се покае и умряла в грях с мъчителна смърт, без да роди. Като научил за това, Божият светител се просълзил и съжалил, че е осъдил грешницата с такъв съд, а после казал:

- Няма повече да произнасям присъда над хората, щом думите ми тъй скоро се сбъдват над тях на дело.

Мъжът на една благоденствала и благочестива жена на име Софрония бил езичник. Тя неведнъж усърдно умолявала светителя да обърне мъжа ѝ в истинската вяра. Тези хора били съседи на Божия угодник, мъжът го уважавал и дори понякога си гостували. Веднъж се събрали много съседи на светия и езичника, присъствали и те двамата. И ето, изведнъж свети Спиридон казал на един от слугите, така че да го чуят всички:

- Пред вратите стои вестител, пратен от човека, който пасе стадото ми. Той носи вест, че когато пастирът заспал, целият

добитък се изгубил в планината. Иди и му кажи, че пастирът вече е намерил цялото стадо невредимо в една пещера.

Слугата отишъл и предал на вестителя тези думи. Гостите още не били станали от масата, когато дошъл друг вестител с новината, че стадото е намерено. Езичникът много се учудил, че свети Спиридон знае ставащото далеч от него така, сякаш се извършва съвсем наблизо. Той решил, че светителят е един от боговете му и пожелал да стори това, което някога жителите на Ликаония направили за апостол Варнава и Павел* - да доведе жертвени животни, да приготви венци и да извърши жертвоприношение.

** След като свети апостол Павел изцелил хромия от майчина утроба, жителите на ликаонския град Листра сметнали апостолите Павел и Варнава за езическите богове Зевс и Ермес (Деян. 14:13). Бел.ред.*

Но светецът му казал:

- Не съм бог, а само слуга на Бога и човек, във всичко подобен на тебе. Това, че знай какво става далеч от мене, ми е дадено от моя Бог, и ако ти повярваш в Него, ще познаеш всемогъществото и силата Му.

От своя страна и Софрония намерила подходящо време и започнала да убеждава мъжа си да се отрече от езическите заблуди, да познае Единия Истински Бог и да повярва в Него. Накрая със силата на Христовата благодат езичникът бил обърнат към истинската вяра и просветен със свето Кръщение. Така се спасил неповярвал мъж - "чрез вярващата жена"*, както казва свети апостол Павел.

** 1 Кор. 7:14. Тук свети апостол Павел внушава, че нечистотата на езичника баща като че се изглажда от чистота на майката християнка и не се предава на*

родилите се от този брак деца. При това е ясно, че за езичниците бракът с християни е естествено стъпало към пълното освещаване, тоест към приемането на Христовата вяра. Бел.ред.

Известно е и смирението на блажения Спиридон - той, светителят и великият чудотворец, не се гнусял да пасе безсловесните овци и сам се грижел за тях. Една нощ крадци взели няколко овци от кошарата му и вече се канели да си тръгват. Но Бог, Който обичал Своя угодник и пазел оскъдното му имущество, с невидими връзки здраво свързал крадците, те не могли да излязат от кошарата и против волята си останали там до сутринта. На разсъмване светият дошъл при овцете и като видял крадците, свързани с Божията сила за нозете и ръцете, с молитвата си ги развързал и им дал наставление да не пожелават чуждото, а да се прехранват с труда на своите ръце. После им дал един овен, за да не отидат напразно - както той казал - усилията и безсънната им нощ, и ги отпратил с мир.

Един тримитунтски търговец често вземал на заем пари от светеца за търговията си. Когато се завръщал от пътуванията си и ги носел обратно, светият обикновено му нареждал сам да остави парите в сандъка, от който ги е взел. Толкова малко се грижел той за временните блага, че дори не следял дали длъжникът плаща правилно! А търговецът вече много пъти правил така, с благословията на светеца сам вземал пари от сандъка и сам ги връщал обратно, и делата му процъфтявали. Веднъж, победен от користолюбието, той не оставил донесеното злато, задържал го при себе си, а на светеца казал, че върнал всичко. Скоро той обеднял, защото скритото злато не само не му донесло печалба, но го лишило от успех в търговията и като огън погълнало цялото му имущество. Тогава той отново дошъл при светеца и го помолил за заем. Божият угодник го пратил в спалнята си при сандъка, за да си

вземе сам.

- Иди и вземи, каквото си сложил - казал той.

Търговецът отишъл и не намерил в сандъка пари. Върнал се при светителя с празни ръце, а той му казал:

- Брате, в сандъка досега не е пипала друга ръка, освен твоята. Ако беше сложил там златото, сега можеше да го вземеш отново.

Засраменият търговец паднал в нозете му и го замолил за прошка. Светецът веднага му простил, но при това му казал за назидание, да не желае чуждото и да не осквернява съвестта си с измама и лъжа, защото придобитото с неправда не е печалба, а в крайна сметка загуба.

В Александрия веднъж бил свикан събор на епископите. Александрийският патриарх призовал всички подчинени епископи да съкрушат и низвергнат с обща молитва езическите идоли, защото в града имало още много от тях. Много усърдни молитви, както съборни, така и частни, били принесени на Бога и всички идоли в града и околностите паднали, само един особено почитан от езичниците идол останал неповреден на мястото си. Патриархът дълго и усърдно се молел за съкрушаването му и една нощ, докато стоял на молитва, той имал Божествено видение. То му повелявало да не скърби, а по-скоро да призове от Кипър Спиридон, епископ Тримитунтски, защото идолът е оставен, за да бъде съкрушен с неговата молитва. Патриархът веднага написал послание до свети Спиридон, с което го викал в Александрия, и му разказал за видението си. Щом получил посланието, свети Спиридон се качил на кораб и отплавал за Александрия. Когато корабът спрял на пристана и светият слязъл на брега, в същия миг идолът с многобройните му жертвеници се разрушил. Така в града научили за

пристигането на светия. Когато на патриарха казали, че идолът е паднал, той се обърнал към останалите епископи с думите:

- Приятели! Идва Спиридон Тримитунтски.

И всички излезли да посрещнат светеца, приели го с почести и се радвали на пристигането на този велик чудотворец и светилник на света.

Свети Спиридон много се грижел за строгото спазване на църковния чин и за запазването в неприкосновеност на Свещеното Писание дори до последната дума.

Веднъж на Кипър имало събрание на всички епископи от острова по църковни дела. Сред тях били свети Спиридон и споменатият вече Трифилий, който бил изкусен в книжната премъдрост, защото като млад дълги години изучавал писанието и науките в Берит*. Събралите се отци го помолили да произнесе поучение в църквата. В словото си той трябвало да спомене думите на Христа, казани към разслабения: “стани, вземи си одъра и върви у дома” (Марк. 2:11). Трифилий заменил думата “одър” с “ложе” и казал: “стани и вземи ложето си”.

** Берит, днешен Бейрут, особено процъфтявал през V в. и се славел с школата си по реторика, поезия и право. Бел.ред.*

Като чул това, свети Спиридон станал от мястото си и като не понесъл промяната в Христовите думи, казал на Трифилий:

- Нима ти си по-добър от Онзи, Който е казал “одър”, че се срамуваш да употребиш Неговите думи?

И пред очите на всички напуснал църквата. Той постъпил така не от злоба или защото сам не бил учен. Като укорил превъзнасящия се със своето красноречие Трифилий, той го

научил на смирение и кротост. Освен това свети Спиридон се ползвал с голямо уважение сред епископите, защото бил най-стар на години, прославен с живота си, пръв по епископство и велик чудотворец и всички уважавали думите му.

Върху преподобния Спиридон почивала толкова велика Божия благодат и милост, че по време на жътвата в най-горещото време на деня главата му веднъж се оказала покрита с прохладна роса, паднала свише. Това станало през последната година от живота му. Заедно с жътварите той излязъл на полето, защото бил смирен и работел сам, без да се гордее с високия си сан. И докато жънел нивата си, в най-големия пек главата му била оросена както някога руното на Гедеон (Съд. 6:38). Всички, които били на полето заедно с него, гледали и се удивлявали. После косите му изведнъж се променили: едни станали жълти, други - черни, а останалите - бели, и само Бог знаел какво знаменува това. Светият докоснал с ръка главата си и казал, че е наближило времето душата му да се раздели с тялото. После започнал да поучава всички на добри дела и особено на любов към Бога и ближния.

След няколко дни по време на молитва свети Спиридон предал своята свята и праведна душа на Господа (около 348 г., бел.ред.), на Когото праведно и свято служил през целия си живот, и бил погребан с почести в църквата на Светите Апостоли в Тримитунт*, където било постановено ежегодно да се почита паметта му. На гроба му се извършват много чудеса за слава на Отца и Сина и Светия Дух, Амин.

** С Божията благодат честните мощи на свети Спиридон пребивават нетленни. Особено забележително е, че кожата е останала мека, като на живо човешко тяло. Те се пазели в Тримитунт до средата на VII в., когато поради набезите на варварите били пренесени в Константинопол. Бел.ред.*

Тропарь святителю Спиридону Тримифунтскому,

чудотворцу, глас 1

Собора Първаго показáлся еси побóрник и чудотвóрец,/ Богонóсе Спиридóне óтче наш. /Тёмже мёртву ты во грóбе возгласíв/ и змию в зláто претворíл еси,/ и внегда пéти тебе святы́я моли́твы,/ а́нгелы, сослужа́щия тебе, имéл еси́, священнейший,/ Сла́ва Дáвшему тебе крéпость,/ сла́ва Венча́вшему тя,// сла́ва Дéйствующему тобо́ю всем исцелéния.

(На Първия събор си се показал поборник и чудотворец, богоносни отче наш Спиридоне. Затова и мъртвия от гроба си извикал и змията в злато си превърнал; и когато си пеел светите молитви, ангели са служели с тебе, пресвещени. Слава на Дарилia ти сила, слава на Увенчалia те, слава на Даващia чрез тебе изцеления на всички.)

Кондак святителю Спиридону Тримифунтскому, чудотворцу, глас 2

Любóвию Христóвою уязвívся, священнейший,/ ум вперíв зарéю Дúха,/ дéтельным видéнием твоím дея́ние обрéл еси́, Богоприятне,/ жéртвенник Божéственный быв,// прося́ всем Божéственного сия́ния.

(Перевод: Любовью Христовой уязвившись, священнейший, ум окрылив сиянием Духа, ты, Боговдохновенный, преуспел в действенном созерцании, став жертвенником Божественным, прося для всех Божественного озарения.)

Молитва святителю Спиридону Тримифунтскому, чудотворцу

О, вели́кий и пречúдный святíтелю Христóв и чудотвóрче Спиридóне, всея́ вселénныя светíльниче пресвётлый, тёплый к Бóгу моли́твенниче и всём к тебе́ прибега́ющим и с véрою моля́щимся скоропредста́тельный заступ́ниче! Ты́ véру христианскою на Никéйстем Собóре посреде́ отцёв преслáвно

изъясни́л еси́, триеди́нство Святы́я Тро́ицы чуде́сною си́лою
показа́л еси́ и ерети́ков до конца́ посрами́л еси́. Услы́ши на́с,
гре́шных, святите́лю Христо́в, моля́щихся тебе́, и си́льным
твои́м предста́тельством у Го́спода изба́ви на́с от всяка́го злаго́
обстоя́ния: от гла́да, пото́па, огня́ и смертоно́сныя я́звы. Ты́ бо
во вре́менной жи́зни свое́й от все́х сих бе́дствий избавля́л еси́
люде́й твои́х: от наше́ствия агáрян и от гла́да страну́ твою́
сохрани́л еси́, ца́ря от неисце́льнаго недúга изба́вил и мно́гия
гре́шники к пока́йнию приве́л еси́, ме́ртвых пресла́вно
воскреша́л еси́, за свя́тость же жити́я твоего́ Ангелы́, невидимо
в це́ркви пою́щия и сослужа́щия тебе́, имёл еси́. Си́це у́бо
просла́ви тебе́, ве́рнаго Своего́ раба́, Влады́ка Христо́с, я́ко вся
та́йная челове́ческая дея́ния дарова́ тебе́ разуме́ти и облича́ти
непра́ведно живу́щия. Мно́гим, в ску́дости и недоста́точестве
живу́щим, ты́ усер́дно помога́л еси́, люди́ убо́гия изоби́льно во
вре́мя гла́да напита́л еси́ и и́на мно́га зна́мения си́лою в тебе́
живу́щаго Ду́ха Бо́жия сотвори́л еси́. Си́це и на́с не оста́ви,
святите́лю Христо́в, помина́й на́с, ча́д свои́х, у Престо́ла
Вседержи́теля и умоли́ Го́спода, да пода́ст мно́гих на́ших
грехо́в прощ́ение, безбе́дное и ми́рное жити́е да да́рует на́м,
кончи́ны же живота́ непосты́дныя и ми́рныя, и блаже́нства
в́чнаго в бу́дущем ве́це сподо́бит на́с, да вы́ну возсыла́ем
сла́ву и благодарéние Отцу́ и Сы́ну и Ду́ху Свято́му, ны́не и
при́сно и во ве́ки веко́в. Ами́нь.

ЧЕТИ-МИНЕНТЕ

{{_LINK1_}}